

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ОСНОВИ ПАТОПСИХОЛОГІЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

(назва навчальної дисципліни)

Психологічне консультування

(назва освітньої програми)

Рік навчання 4, семестр 7 - 8

Форма навчання (денна, заочна)

Галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність

053 Психологія

(шифр, назва)

Освітній рівень

Бакалаврський

Кафедра та викладач

Кафедра теоретичної і консультативної психології

Викладач: Бігун Н.І.

Лінк на профіль викладача у Google Scholar <https://scholar.google.com.ua/citations?user=bdZqaN0AAAAAJ&hl=uk>

E-mail: n.i.bigun@udu.edu.ua

Лінк на курс в Moodle: <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=9109>

I. Основна мета/цілі навчання

Формування знань про особливості психічної діяльності при психічних і соматичних захворюваннях, закономірності та специфіку розвитку людей з психофізичними порушеннями; вироблення умінь і навичок практичного застосування теоретичних знань.

II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Навчальна дисципліна обов'язкова

Цикл професійної підготовки

III. Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів	6
Загальна кількість годин	180
Лекційні заняття	36
Практичні заняття	18
Семінарські заняття	16
Самостійна робота	110

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет завдання та історія розвитку патопсихології як наукової галузі. Предмет, завдання та методи патопсихології як науки. Принципи патопсихологічних досліджень. Зв'язок патопсихології з іншими науковими галузями. Історичні передумови виникнення патопсихології як науки. Погляди вчених античності на психічну патологію. Психічні захворювання та боротьба з ними в епоху середньовіччя. Погляди на психічну патологію в період ренесансу. Історія розвитку патопсихології як науки. Сучасний стан розвитку патопсихології в Україні та світі.

Тема 2. Психічна норма та патології психіки. Поняття «норми» в контексті сучасної патопсихології. Рівні прояву психічного здоров'я особистості. Поняття та ознаки психічної патології. Визначення поняття психічного розладу. Проблема класифікації психічних розладів. Характеристика рівнів психічних розладів. Патопсихологічні симптомокомплекси. Межові стани.

Тема 3. Патопсихологічна діагностика. Принципи патопсихологічної діагностики. Організація і зміст патопсихологічного обстеження. Діагностична бесіда та збір анамнезу в патопсихологічному обстеженні. Невербальна діагностика в процедурі патопсихологічного обстеження. Методи і методики патопсихологічної діагностики. Протоколювання результатів патопсихологічного обстеження та написання висновку.

Тема 4. Патопсихологія психічних процесів. Розлади відчуття та сприймання. Розлади сприймання. Розлади уваги. Порушення пам'яті. Розлади мислення. Розлади інтелекту. Порушення мовлення. Патологія емоційної сфери. Порушення волі.

Тема 5. Патологічні порушення свідомості. Загальна характеристика свідомості. Критерії затьмареної свідомості за К. Ясперсом. Види затьмареної свідомості. Порушення свідомості. Продуктивні порушення свідомості. Порушення самосвідомості.

Тема 6. Важкі та невротичні психічні розлади. Органічні психічні розлади. Шизофренія, шизотипічні і маячні розлади. Афективні розлади настрою. Невротичні розлади. Розлади, пов'язані зі стресом. Тривожні і тривожно-фобічні розлади. Obsесивно-компульсивний розлад. Соматоморфні розлади.

Тема 7. Розлади особистості. Визначення та класифікація розладів зрілої особистості. Ознаки, динаміка та види розладів зрілої особистості. Межовий (пограничний) особистісний розлад. Емоційно-нестійкий розлад особистості. Шизоїдний розлад особистості. Істероїдний особистісний розлад. Іпохондричний розлад особистості. Дисоціальний розлад особистості. Obsесивно-компульсивний розлад особистості. Тривожний розлад особистості. Залежний розлад особистості. Депресивний розлад особистості. Порушення емоційно-вольової сфери в клініці розладів зрілої особистості.

Тема 8. Розлади потягів і поведінки. Загальна характеристика розладу потягів та звичок. Класифікація і характеристика розладів звичок та потягів. Розлади харчової поведінки. Розлади статевого потягу і парафілії. Розлади поведінки пов'язані із зловживанням речовин.

Тема 9. Базові положення спеціальної психології. Становлення спеціальної психології як самостійної наукової галузі. Предмет і завдання спеціальної психології. Структурні складові спеціальної психології. Принципи та методи дослідження у спеціальній психології. Огляд категорій спеціальної психології. Чинники та особливості дизонтогенезу.

Тема 10. Порушення психофізичного розвитку. Визначення поняття "дитина з порушеннями психофізичного розвитку". Класифікація порушень психофізичного розвитку. Дефект розвитку. Структура дефекту розвитку. Характеристика структури дефекту розвитку при різних дизонтогенезах. Загальні та специфічні закономірності розвитку дитини з психофізичними порушеннями. Специфічні особливості розвитку при різних дизонтогенезах.

Тема 11. Психологічний супровід людей з порушеннями психофізичного розвитку. Поняття про психологічний супровід. Специфіка психологічного супроводу людей з різними порушеннями психофізичного розвитку. Особливості діагностичної та розвивально-корекційної роботи з дітьми, які мають порушення розвитку. Психологічний супровід інклюзивної освіти.

V. Результати навчання

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та психологічного консультування, що передбачають застосування основних психологічних теорій, методів і характеризуються комплексністю й невизначеністю умов.

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту.

Результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

		ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.
VI. Порядок і критерії оцінювання	і	Форма підсумкового контролю - іспит.
		Критерії оцінювання
		Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.
		Під час виконання письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.
		Рівень відповідності критеріям
		Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проектах і конкурсах.
		Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.
		Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.
		Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово.
		Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем.
		Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;
		0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.
VII. Політика курсу*		Нормативна база освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова доступна за посиланням https://udu.edu.ua/resursy/normativni-dokumenty , там здобувачі зможуть ознайомитись з такими нормативними документами: Статут УДУ імені Михайла Драгоманова, Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова, Правила внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова, Положення про запобігання булінгу, Положення про академічну доброчесність УДУ, Положення про порядок контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова, Положення про формування вибіркової частини робочих навчальних планів УДУ імені Михайла Драгоманова, Положення про неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова, Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова, Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова
VIII. Основні інформаційні ресурси	Основні	Основні джерела для вивчення навчальної дисципліни:
		1. Кушнір Ю. В., Оверчук В.А., Шпортун О.М. Вікова та спеціальна психологія: навчальний посібник. Вінниця: «Документ Принт», 2020. 384 с.
		2. Медична психологія [підручник: у 2 т.]. Вінниця: Нова Книга, 2020. Т. 1: Загальна медична психологія / за ред. проф., д-ра мед.наук Г. Я. Пилягіної. 2020. - 281 с.
		3. Михальченко Н.В. Патопсихологія та психологічне консультування. Навчально-методичний посібник. / Автор-упорядник Михальченко Н.В. - Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2019.- 276 с.
		4. Оверчук В. А. Патопсихологія з основами психіатрії: навчальний посібник для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 053«Психологія». Вінниця; Видавництво ФОП Кушнір Ю.В., 2019. – 382с.
		5. Психологія екстремальності та психопрофілактика психічної травми й суїцидальних намірів : навч.-метод. посіб. / Л.І. Магдисюк, Р.П. Федоренко, А.П. Мельник, О.М. Хлівна, Т.І. Дучимінська. – Луцьк: Вежа-Друк, 2021. – 236 с.
		6. Римша С.В. , Рациборинська-Полякова Н.В. Пропедевтика психіатрії з основами загальної психології, патопсихології та психопатології. Навчальний посібник. – К.: Магнолія, 2020. – 520 с.
		7. Спеціальна психологія: підручник / В. Кобильченко, І. Омельченко. – Київ: ВЦ «Академія», 2020. – 224 с.

8. Уільямс М., Пойюла С. ПТСР: робочий зошит. Ефективні методики подолання симптомів травматичного стресу. К.: Видавництво Ростислава Бурлаки, 2023. 528 с.
